

УДК 657

О. О. Куц,
аспірант Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ ПОРТФЕЛЮ ЦІННИХ ПАПЕРІВ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

В умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи пріоритетним для України є вирішення проблеми нестачі фінансових ресурсів. Одним із сегментів вирішення цієї проблеми є ринок цінних паперів. Подальший розвиток ринку цінних паперів і одного з основних суб'єктів цього ринку – комерційних банків є необхідною умовою залучення інвестицій для розвитку економіки України. Ефективне здійснення операцій з цінними паперами сприяє диверсифікації банківської діяльності та посиленню конкуренції у фінансово-кредитній сфері.

Ключові слова: комерційний банк, цінні папери, структура портфеля цінних паперів, ринок цінних паперів

В условиях преодоления последствий финансово-экономического кризиса приоритетным для Украины является решение проблемы недостатка финансовых ресурсов. Одним из сегментов решения этой проблемы является рынок ценных бумаг. Развитие рынка ценных бумаг и одного из основных субъектов этого рынка – коммерческих банков является необходимым условием привлечения инвестиций для развития экономики Украины. Эффективное осуществление операций с ценными бумагами способствует диверсификации банковской деятельности и усилению конкуренции в финансово-кредитной сфере.

Ключевые слова: коммерческий банк, ценные бумаги, структура портфеля ценных бумаг, рынок ценных бумаг

Постановка проблеми. Ринок цінних паперів являє собою один з найбільш динамічних сегментів фінансового ринку і є, по суті, ланкою, що поєднує ринок капіталів і грошовий ринок.

Діяльність банків на ринку цінних паперів багатогранна, оскільки вони не тільки традиційно є посередниками, які пов'язують інтереси й грошові кошти емітентів й інвесторів, але і самі активно використовують фінансові інструменти для формування власної ресурсної бази, розміщення грошових коштів у високоліквідні й прибуткові цінні папери.

Існування розвинутого ринку цінних паперів є однією з умов економічного розвитку держави, де комерційний банк виступає одним з найбільших інвесторів. У міжнародній банківській діяльності частка вільних грошових ресурсів, яка спрямовується банками на придбання цінних паперів, становить 20-40 %. В українських комерційних банках вона є значно меншою – 5-10 % [1].

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Дослідженню механізмів функціонування ринку цінних паперів та діяльності банків на цьому ринку присвячено ряд наукових праць, зокрема Галенко О.М. [2], Ніколенко С.С., Шевченко О.М. [3], Сича О.Є. [4], Роганова О.Я. [5] та ін.

Узагальнення літературних джерел дозволяє зробити висновок про недостатнє вивчення ряду питань формування та управління оптимальним портфелем цінних паперів комерційних банків.

Мета статті. Мета статті – аналіз структури та динаміки портфелю цінних паперів комерційних банків України.

Обґрунтування отриманих наукових результатів. В Україні діє змішана модель діяльності банків на ринку цінних паперів, на якому комерційним банкам дозволяється здійснювати як інвестиційну, так і торговельну (професійну) діяльність. У результаті проведення банками операцій з цінними паперами формується власний портфель цінних паперів комерційного банку.

Зазначимо, що об'єктом нашого дослідження є комерційні банки та їх діяльність, як інвесторів, на ринку цінних паперів. Банк здійснює дану діяльність з метою одержання прибутків від здійснення операцій з купівлі-продажу цінних паперів, а також для забезпечення участі у статутному капіталі інших підприємств і контролю над їх власністю.

Скупність різних видів цінних паперів, з відмінним рівнем доходності, забезпечення, ліквідності та ризику, обсяги та структура яких відповідають меті й завданням інвестиційної політики банку – складають портфель цінних паперів.

В залежності від наміру та мети формування портфеля цінних паперів, банки здійснюють інвестиційні та торговельні (спекулятивні) операції на ринку цінних паперів.

Діяльність банків, як інвесторів на ринку цінних паперів, передбачає вкладення коштів у цінні папери від свого імені та за свій рахунок з метою отримання прибутку.

Українські банки досить обережно ставляться до формування своєї інвестиційної політики, що цілком природно. Адже ризик українських емітентів цінних паперів досить високий, довіру до ринку облігацій внутрішньої державної позики, підірвано, активізація довірчих операцій банків із цінними паперами є майже неможливою за браком достатніх заощаджень у населення, окремі сегменти фондового ринку, зокрема ринок похідних фінансових інструментів, взагалі не функціонують. Суттєві обмеження накладають і нормативні вимоги НБУ щодо інвестиційної діяльності банків.

Очевидно, що структура ринку цінних паперів впливає на процес формування та якісний склад портфеля цінних паперів комерційних банків.

Банківська система України залишається найбільш потужним та динамічно зростаючим сегментом приватного фінансового сектору України, табл. 1.

Таблиця 1. Основні показники діяльності банків за 2005 – 2010 рр., млн.грн. [7]

Показники	Роки					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Кількість зареєстрованих банків	179	193	198	198	197	194
Кількість діючих банків	158	170	175	184	182	176
Кількість банків з іноземним капіталом	19	35	47	53	51	55
Активи	100234	340179	599396	926086	880302	942088
Власний капітал банків	25451	42566	69578	119263	115175	137725
Зобов'язання банків	188245	297613	529818	806823	765127	804363

Кредитний портфель	156268	268294	485368	792244	747348	755030
Депозити фізичних осіб	72542	106078	163482	213219	210006	270733
Вкладення в цінні папери	14338	14466	28693	40610	39335	83559

Як видно з табл. 1, кількість діючих банків в Україні зросла із 158 у 2005р. до 176 у 2010 р. Помітною є тенденція до зростання банків з іноземним капіталом - з 2005 р. кількість їх зросла майже утричі (з 19 до 55). У повній власності (100% корпоративних прав) іноземних інвесторів перебуває близько 11% (20 банків) від загальної кількості діючих банків. На рис. 1 показано динаміку кількості банків з іноземними інвесторами та частку таких інвестицій в українській банківській системі. На кінець 2010 р. частка іноземного капіталу виросла до 40,6%, що підвищує залежність банківської системи від іноземних інвесторів.

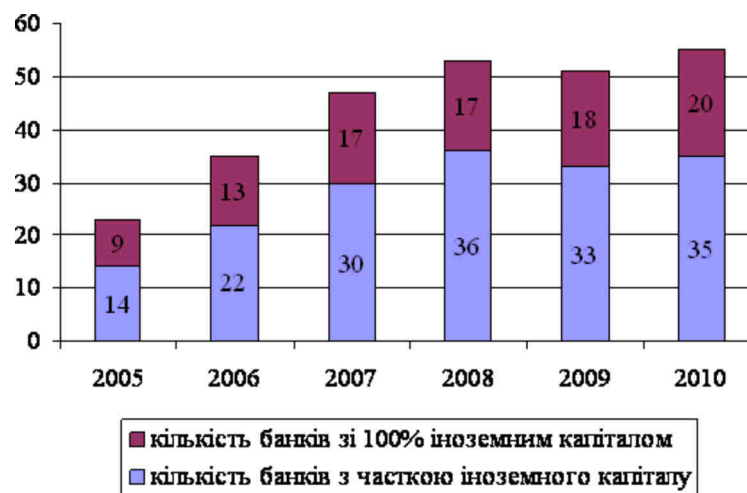

Рис. 1. Динаміка впливу іноземного капіталу на українську банківську систему

За останні шість років рівень функціонального розвитку українських банків істотно підвищився. Однак, незважаючи на загальну тенденцію до збільшення банківського капіталу в Україні, порівняння обсягів власного капіталу вітчизняних банків з обсягами банків провідних країн світу засвідчує істотну різницю. Так, сукупний обсяг власного капіталу всіх діючих банків в Україні на 01.01.2011 р. становив 137725 млн. грн, що не можна порівняти з обсягами власних капіталів іноземних банків. Зростання активів банківської системи за 2005-2010 роки на 841854 млн. грн. обумовлене різними причинами, серед яких можна виділити бум споживання через збільшення реальних доходів населення, поліпшення доступу до кредитів та суттєве збільшення активності іноземного капіталу в Україні та банківському секторі зокрема.

За період з 2005 по 2010 рік активи банківської системи України стрімко зростали і за станом на кінець 2010 року наблизились до 942 млрд. грн. Протягом аналізованого періоду їх обсяг збільшився в 9 разів, що свідчить про суттєве зростання фінансового потенціалу банківського сектора. Певною мірою зазначена тенденція торкнулася і обсягів фінансових інвестицій банків - вони зросли у 6 разів і на кінець 2010 року становили 83,6 млрд. грн. Але в той же час необхідно відмітити, що вкладення в цінні папери є незначною складовою банківських активів. Їх питома вага в активах у 2009 році становила 4,5%, а на кінець 2010 року - 8,8%. Зазначений процес міг бути викликаний кількома чинниками - швидкими темпами приросту кредитного портфеля банків, який залишається основною складовою банківських активів і приносить банкам переважно частину доходів; недостатнім рівнем розвитку ринку цінних паперів в Україні; недостатньою привабливістю цінних паперів українських емітентів та відсутністю гарантій стосовно отримання дивідендів за ними (тут доречно згадати непрозору структуру власності більшості компаній); низьким рівнем довіри до державних цінних паперів; послабленням стимулів до інвестування в цінні папери іноземних емітентів у зв'язку з інтегрованою кризою в США восени 2007 року. Перелічені чинники призвели до переміщення більшої частини банківських ресурсів на ринок позичкових капіталів.

Сукупний обсяг інвестицій банку в цінні папери у 2010 році збільшився на 44,22 млрд.грн. чи у два рази порівняно з 2009 роком. Це викликано в першу чергу значним накопичення банками ліквідності продовж 2010 року.

Аналізуючи діяльність банків України на ринку цінних паперів необхідно відмітити позитивні тенденції в проведенні таких операцій, про що свідчить поступове але постійне збільшення їх частки серед інших учасників. У 2010 році комерційні банки посіли друге місце серед учасників, які зареєстрували найбільші випуски облігацій і їх частка становила 33,5% в загальному обсязі. Найбільший випуск облігацій зареєстрував ПАТ «Комерційний банк «Приватбанк» - близько 1 млрд. грн. за двома випусками [13, с. 24].

Протягом останніх років частка банків в загальному обсязі учасників ринку цінних паперів кардинально змінювалася, що відобразилося на структурі зареєстрованих випусків облігацій, обсяг яких змінювався від 20,11% (2005 рік) до 0,0% (2009 рік). У 2010 році банки зареєстрували випуск облігацій на суму 3,15 млрд. грн. (33,5% загального обсягу). Причиною різкого зниження випуску облігацій у 2009 році є наслідки світової фінансової кризи, проте сьогоднішня тенденція свідчить про подолання банками негативних явищ кризи та відновлення своїх позицій [14].

З таблиці 2 бачимо, що лише у 2008 році банки значно збільшили портфель цінних паперів (крім акцій). Це зростання відбулося переважно за рахунок державних облігацій. У 2009 році збільшення портфелю цінних паперів банків (і акцій, і інших цінних паперів) майже не відбулося.

Таблиця 2. Портфель цінних паперів банків у 2005 - 2010 рр., млн.грн. [1]

Показники	Сума, млрд. грн.						Питома вага, %					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1. Цінні папери, крім акцій	8 452,00	10 347,00	19 692,00	31 555,00	32 005,00	70 429,00	70,25	71,57	75,25	82,76	87,34	92,83
<i>1.1 За секторами економіки:</i>												
сектор інших фінансових установ	470,00	524,00	1 513,00	2 699,00	2 270,00	2 276,00	3,91	3,62	5,78	7,08	6,19	3,00
сектор загального державного управління	3 656,00	4 556,00	6 252,00	17 402,00	20 897,00	58 085,00	30,39	31,51	23,89	45,64	57,03	76,56
сектор нефінансових корпорацій	3 885,00	4 458,00	7 426,00	8 033,00	6 919,00	8 564,00	32,29	30,84	28,38	21,07	18,88	11,29

інші (сектори економіки, депозитні корпорації, нерезиденти)	441,00	809,00	4 501,00	3 421,00	1 919,00	1 504,00	3,67	5,60	17,20	8,97	5,24	1,98
<i>1.2 За типом портфеля:</i>	<i>8 452,00</i>	<i>10 347,00</i>	<i>19 692,00</i>	<i>31 555,00</i>	<i>32 005,00</i>	<i>70 429,00</i>						
у торговому портфелі	640,00	2 422,00	5 104,00	4 150,00	1 592,00	6 442,00	5,32	16,75	19,50	10,88	4,34	8,49
у портфелі на продаж	5 230,00	5 444,00	9 560,00	23 011,00	24 950,00	54 399,00	43,47	37,66	36,53	60,35	68,09	71,70
у портфелі до погашення	2 582,00	2 481,00	5 028,00	4 394,00	5 463,00	9 588,00	21,46	17,16	19,21	11,52	14,91	12,64
інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Акції в портфелі банків	3 580,00	4 110,00	6 478,00	6 575,00	4 639,00	5 440,00	29,75	28,43	24,75	17,24	12,66	7,17
<i>2.1 За секторами економіки:</i>												
банківський сектор	37,00	242,00	281,00	435,00	10,00	9,00	0,31	1,67	1,07	1,14	0,03	0,01
сектор інших фінансових корпорацій	505,00	1 022,00	2 434,00	2 906,00	1 586,00	2 250,00	4,20	7,07	9,30	7,62	4,33	2,97
сектор нефінансових компаній	2 910,00	2 688,00	3 215,00	2 605,00	2 054,00	1 956,00	24,19	18,59	12,29	6,83	5,61	2,58
нерезиденти	128,00	158,00	548,00	629,00	989,00	1 225,00	1,06	1,09	2,09	1,65	2,70	1,61
<i>2.2 За типом портфеля:</i>	<i>3 580,00</i>	<i>4 110,00</i>	<i>6 478,00</i>	<i>6 575,00</i>	<i>4 639,00</i>	<i>5 440,00</i>						
у торговому портфелі	476	2202	3554	3038	1518	1402	3,96	15,23	13,58	7,97	4,14	1,85
у портфелі на продаж	2836	1373	1686	2038	1807	2461	23,57	9,50	6,44	5,34	4,93	3,24
у портфелі до погашення	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	268	535	1238	1499	1314	1577	2,23	3,70	4,73	3,93	3,59	2,08

З метою забезпечення контролю за інвестиційною діяльністю банків, а саме - за прямими інвестиціями, Національний банк України встановлює норматив загальної суми інвестування (НІ2).^{*} Лише у 2005 році норматив інвестування становить 54% при нормі 60%, у 2008 та 2009 роках – 33% і 29% відповідно [15].

Структура портфеля цінних паперів в 2010 році порівняно з 2005 роком збільшилась й складається на 75% з цінних паперів на продаж, 12,5% до погашення та 10% у торговому портфелі. Найбільш стрімкий ріст, в абсолютному вираженні, за підсумками 2010 року показали цінні папери у портфелі банків на продаж, які на кінець 2010 року склали майже 57 млрд.грн.

Як бачимо з таблиці 1., сукупний обсяг вкладень банками в цінні папери станом на 01.01.2011 складає 83,5 млрд.грн., що на 44,22 млрд.грн., або в два рази більше ніж станом на 01.01.2010 року.

Аналізуючи структуру інвестиційного портфеля українських банків, слід зупинитися на існуючих вимогах до відображення вкладень у цінні папери у фінансовій звітності банків. Такі вимоги встановлені Інструкцією з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України, що затверджена постановою Правління НБУ № 358 від 03.10.2005. Згідно з нею виокремлено три види банківських вкладень у цінні папери:

- а) цінні папери, які обліковуються в торговому портфелі;
- б) цінні папери в портфелі банку на продаж;
- в) цінні папери в портфелі банку до погашення;
- г) інвестиції в асоційовані та дочірні компанії. [6].

До торгового портфеля повинні бути віднесені цінні папери, придбані банком для перепродажу та переважно з метою отримання прибутку від короткотермінових коливань їх ціни або дилерської маржі. До торгових цінних паперів також можуть бути віднесені будь-які цінні папери, щодо яких банк під час первісного визнання прийняв рішення про намір і змогу обліку їх за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки чи збитки. До торгового портфеля слід включати лише ті цінні папери, які обертаються на активному і високоліквідному ринку (акції, облигації, інвестиційні сертифікати).

У портфелі цінних паперів на продаж обліковуються боргові цінні папери з фіксованою датою погашення, які банк не має наміру або змоги тримати до дати їх погашення або за наявності певних обмежень щодо обліку цінних паперів у портфелі до погашення; цінні папери, які банк готовий продати у зв'язку із зміною ринкових відсоткових ставок, потреб ліквідності, а також наявності альтернативних інвестицій; акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком, за якими неможливо достовірно визначити справедливу вартість; фінансові інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, що придбані або утримуються виключно для продажу упродовж 12 місяців; інші цінні папери, придбані з метою утримання їх у портфелі на продаж. Останній критерій є дещо невизначеним. Проте в пункті 1.6 розділу 1 Інструкції вказується, що до цього портфеля відносять цінні папери, які не можна віднести ні до торгового портфеля цінних паперів, ні до портфеля до погашення.

Наміри банку під час придбання цінних паперів у торговий портфель та портфель банку на продаж, а також тривалість періоду утримання в портфелях є дещо подібними. Тобто як в першому так і в другому випадку, банк має продати цінні папери не тримаючи їх до дати погашення, тому операції банків з цінними паперами в даних портфелях можна назвати торговими, а вкладення короткостроковими.

У портфелі до погашення обліковуються придбані боргові цінні папери з фіксованими платежами або з платежами, що можна визначити, а також з фіксованим строком погашення. Боргові цінні папери відносяться до портфеля до погашення, якщо банк має намір та змогу утримувати їх до строку погашення з метою отримання процентного доходу.

До інвестицій в асоційовані та дочірні компанії належать акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком емітентів, які відповідають визначенням асоційованої або дочірньої компанії банку, за винятком таких цінних паперів, що придбані та/або утримуються виключно для продажу протягом 12 місяців з дати придбання.

Намір банку під час придбання цінних паперів в портфель до погашення та намір здійснення інвестицій в асоційовані та дочірні компанії, також за своєю суттю є подібними, тому операції банків з даними портфелями можна назвати інвестиційними, а вкладення довгостроковими.

Відповідно до наведеної класифікації проаналізуємо структуру вкладень українських банків у цінні папери на підставі таблиць 2 та 3.

Таблиця 3. Аналіз структури портфеля цінних паперів українських банків 2005-2010 рр., млн.грн

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Цінні папери в портфелі банку (загальна характеристика)						
	7 461,1	9 575,9	18 682,4	17 999,0	37 912,5	83 278,4
<i>питома вага</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
у торговому портфелі	629,5	3 446,9	7 028,8	5 611,0	2 791,6	7 624,0
<i>питома вага</i>	8,4	36,0	37,6	31,2	7,4	9,2
у портфелі на продаж	6 305,0	5 235,6	9 649,2	10 052,0	25 956,1	60 160,1
<i>питома вага</i>	84,5	54,7	51,6	55,8	68,5	72,2
у портфелі до погашення	250,0	358,3	767,1	837,8	7 879,8	13 917,6
<i>питома вага</i>	3,4	3,7	4,1	4,7	20,8	16,7
інвестицій в асоційовані та дочірні компанії	276,7	535,1	1 237,4	1 498,3	1 285,0	1 576,7
<i>питома вага</i>	3,7	5,6	6,6	8,3	3,4	1,9

Складено автором за даними фінансової звітності банків України [16].

Як видно із даних, наведених у таблиці 2 та 3. за період 2005 – 2010 роки всі складові портфеля фінансових інвестицій банківської системи України зростали.

Протягом аналізованого періоду найбільшу питому вагу в портфелі цінних паперів займають цінні папери на продаж 84,5 у 2005 та 72,2 у 2010 році. Проведення торговельних операцій у порівнянні з інвестиційними значно переважає (92,9% торговельних операцій проти 7,1% інвестиційних у 2005 році до 81,4% і 18,6% відповідно у 2010 році). Протягом періоду, що аналізується значних змін у структурі портфеля цінних паперів не відбулося, торговельні операції продовжують відігравати провідну роль, однак значно збільшилась питома вага цінних паперів, що утримуються до погашення.

В структурі портфеля на продаж переважають в основному боргові цінні папери і складають відповідно 84,5% та 72,7% у 2005 та 2010 роках.

До складу портфеля до погашення входять виключно боргові цінні папери (закріплено нормативним законодавством). За цей період портфель цінних паперів цього типу зріс у 55,6 рази та за станом на 01.01.2011 становив майже 14 млрд. грн.

Щодо вкладень банків в акції та інші неборгові цінні папери, то динаміка зростання була не такою високою – вони збільшилися у 16,63% та становлять близько 3,9 млрд. грн. Наведені данні свідчать як про низьку зацікавленість банків у купівлі акцій підприємств, так і про недостатню кількість інвестиційно привабливих акцій у вільному продажі на фондовому ринку.

Інвестиції в асоційовані компанії традиційно мають незначну питому вагу в портфелі цінних паперів українських банків. На початку 2011 року вона становила лише 1,9%. Тому можна стверджувати, що створення дочірніх структур (зокрема у фінансовому секторі) не є пріоритетом для банків на сучасному етапі розвитку банківської системи України. Однак не можна відкидати можливість опосередкованої участі банків у функціонуванні таких структур шляхом здійснення непрямих (прихованих) інвестицій.

З всіх перелічених форм вкладень банків у цінні папери більшість мають короткостроковий спекулятивний характер та не можуть розглядатися як довгострокові інвестиції. На рис. 2 показано структуру фінансових інвестицій банків шляхом їх поділу на короткострокові та довгострокові. При цьому до довгострокових вкладень відносять портфель боргових цінних паперів до погашення та інвестиції в асоційовані компанії.

Рис. 2. Структура фінансових інвестицій українських банків за станом на 01.01.2011, %

Складено автором за даними [1]

Як видно з рис. 2, 95% фінансових інвестицій банків – це короткострокові вкладення, представлені портфелем на продаж та торговим портфелем. За станом на 01.01.2011 торговий портфель становив понад 7,5 млрд. грн., портфель на продаж – понад 60 млрд. грн. Водночас вкладення банків у цінні папери з метою отримання дивідендів у довгостроковій перспективі становили лише п'яту частину їх інвестиційного портфеля, тобто становили 15,5 млрд. грн., або близько 1,6% від усіх активів банківської системи. Як бачимо, інвестиції і цінні папери на сучасному етапі абсолютно не конкурують із кредитами.

Причин низької інвестиційної активності українських комерційних банків є кілька. Більшість із них пояснюється недосконалістю ринку цінних паперів, значним регулятивним впливом на ринок з боку держави [9,10]. Як наслідок - незначні обсяги операцій з цінними паперами порівняно з кредитними та низька ліквідність цього сегменту фінансового ринку, де більшість цінних паперів не мають регулярних котирувань; неможливість формування адекватного масиву статистичних даних, необхідних для одержання достовірних результатів за допомогою статистичних методів аналізу; брак надійних інвестиційних рейтингів внутрішніх емітентів цінних паперів.

Висновки та перспективи подальших розвідок. В цілому можна говорити про позитивну тенденцію в діяльності комерційних банків на ринку цінних паперів. Проте, існують певні негативні фактори, які гальмують процес проведення банками операцій з цінними паперами і тому виникає потреба розробки шляхів їх подолання. Оскільки головною проблемою є нерозвиненість самого ринку цінних паперів, то необхідно вдосконалювати його інфраструктуру, а також проводити ефективну державну політику щодо оподаткування операцій на ринку цінних паперів. Другою, не менш важливою проблемою, яка гальмує роботу комерційних банків на ринку цінних паперів, є нестабільність політики держави. Саме тому необхідно вдосконалювати законодавчу базу, яка регулює діяльність банків, а також створювати сприятливі умови для роботи банків з цінними паперами. Іншою проблемою є низький ступінь довіри населення до самих банків і тому необхідно розробити ефективну модель участі комерційних банків на ринку цінних паперів, посилювати банківський менеджмент та вдосконалювати власну політику банків щодо проведення операцій з цінними паперами.

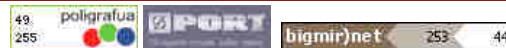
Розвиток операцій з цінними паперами може стати одним із провідних елементів забезпечення інтеграції банківської системи України у світовий економічний простір.

Література

- 1 Бюлетень НБУ за 2010 рік [Електронний ресурс]: за даними сайту Національного банку України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/Statist/elbul.htm>
- 2 Галенко О.М. Методи економічного аналізу цінних паперів для формування інвестиційного портфеля на фінансовому ринку України: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / Київський національний економічний ун-т. – К., 1999. – 19с.
- 3 Ніколенко С.С. Формування ринку цінних паперів в умовах ринкової трансформації: монографія / Сергій Степанович Ніколенко, Олена Миколаївна Шевченко. Укоопспілка; Полтавський ун-т споживчої кооперації України. Кафедра економічної теорії. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. – 159с.
- 4 Роганова О.Я. Облік та аналіз операцій банку з цінними паперами: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / Ольга Ярославна Роганова / Київський національний економічний ун-т. – К., 2005. – 20с.
- 5 Сич О.Є. Ефективність інвестиційних операцій комерційних банків на фінансовому ринку: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / Олександр Євгенович Сич / Українська академія банківської справи. – Суми, 1999. – 17с.
- 6 Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України, затверджена Постановою Правління НБУ від 03.10.2005 N 358 // Документ z1265-05, редакція від 03.10.2005, чинний; доступний з офіційного сайту Верховної ради України // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
- 7 Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]: за даними сайту Національного банку України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Bank_Supervision/dynamics.htm.
- 8 Сич Є.М. Проблеми та можливості виходу з кризи банківської системи України / Є.М. Сич, Я.В. Жарій // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2009. – №39. – С. 5-16.
- 9 Бражко О.В. Стратегії формування портфеля цінних паперів комерційного банку / О.В. Бражко // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – №4. – С. 10-13.
- 10 Пурій Г.М. Роль комерційних банків у розбудові фондового ринку України / Г.М. Пурій // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – №21. – С. 9-12.
- 11 Сердюк Л. В. Діяльність банків Харківської області на ринку цінних паперів / Л. В. Сердюк // Регіональна економіка. – 2008. – № 3. – С. 71–76.
- 12 Аналітичний огляд діяльності інституційних інвесторів на фондовому ринку України [Електронний ресурс]: Національне рейтингове агентство «Рюрік» – Режим доступу: www.rurik.com.ua
- 13 Брітченко І. Роль комерційних банків у розбудові фондового ринку України / І. Брітченко, Р. Перепелиця // Вісник НБУ. – 2010. – № 4. – С. 23-27.
- 14 Аналітичний огляд ринку облігацій України за 2010 рік [Електронний ресурс]: Національне рейтингове агентство «Рюрік» – Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/bonds_review_2010.pdf
- 15 Значення економічних нормативів по системі банків України [Електронний ресурс]: за даними сайту Національного банку України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/index.htm
- 16 Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]: за даними сайту Національного банку України. – Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097

Стаття надійшла до редакції 06.12.2011 р.

* Норматив загальної суми інвестування (НІ2) визначається як співвідношення суми коштів, що інвестуються на придбання акцій, паїв, часток тощо будь-якої юридичної особи до регулятивного капіталу банку.

ТОВ "ДКС Центр"